

אדמונד דה ואל :
קומפוזיציה ודיאלוג במרחב

Edmund de Waal, OBE

אוריאל כספי Uriel H. Caspi Jr.

"בצלאל" - אקדמיה לאמנות ולעיצוב, ירושלים

שבט תשע"ה פברואר 2015

תוכן העניינים

3	.....	מבוא
8	.....	קומפוזיציה ודיאלוג במרחב
8	.....	המרחב הביתי
10	.....	מרחב המוזיאון
12	.....	המרחב הציבורי
13	.....	סיכום
14	.....	ביבליוגרפיה
15	.....	נספחים

מבוא

"Although the pots are mute, the potter's use of them is as precise and musical as a poet's use of words. How about words and clay? Can a poet be a potter of a song?"¹

במילים תוהות אלה תיאר, הקדר הבריטי העכשווי, אדמונד דה ואל (Edmund de Waal), את העשייה הקרמית במאמרו לרופרט ספירה (Rupert Spira). בשנה החולפת (2014) מסכם דה ואל 45 שנה של יצירה קראמית וספרותית. כשמאחוריו עשרות תערוכות קבוצתיות ותערוכות יחיד ברחבי העולם והצלחה פנומנאלית של הספר "הארנבת עם עיני הענבר", פרי עטו, נראה אפוא שדבריו של "המשורר" מתממשים לנגד עיניו.

אדמונד דה ואל² נולד בשנת 1964 בנוטינגהאם (Nottingham) שבבריטניה למשפחת של הוגים. אביו, ויקטור דה ואל, היה כומר של אוניברסיטת נוטינגהאם ואמו הייתה מרצה להיסטוריה. כבר בגיל חמש, עת עברה המשפחה ללינקולן, החל אדמונד הצעיר להתנסות בקדרות. לדבריו, הכלי הראשון שכייר היה כבד מאוד והוא בחר לזגג אותו בלבן. למרות שאיש מבני המשפחה לא עסק באמנות וביצירה, סבתו אליזבת דה ואל עודדה אותו להמשיך ולהתקדם בתחום. בבגרותו עברה המשפחה לעיר קנטרברי (Canterbury) בדרום מזרח אנגליה, בעקבות עבודתו של האב. בקנטרברי, שימש דה ואל כשוליה לקדר ג'פרי וויטינג (Geoffrey Whiting). וויטינג הושפע רבות מבן-דודו המשורר ומבקר האמנות הרברט ריד (Herbert Read) שהיה לימים אוצר באגף לקרמיקה במוזיאון ויקטוריה ואלברט בלונדון. ריד כתב בספרו "The Meaning of Art":

"Pottery is at once the simplest and the most difficult of all arts. It is the Simplest because it is the most elemental; it is the most difficult because it is the most abstract. Historically it is among the first of the arts."³

עבודתו של וויטינג אף הושפעה מאמן הקרמיקה המפורסם ברנרד ליץ' (Bernard Leach) ובמישרין מהאסכולה של ויליאם ומוריס "ארטס אנד קראפטס" (Arts and Crafts Movement). מטרתו של וויטינג בעבודתו הייתה להגיע לפשטות תוך חזרה והישנות של הצורות:

"...repetition production, provided it is not carried too far, engenders a self-discipline in the workmanship and humility toward clay which I doubt can be acquired in any other manner...but it is the only way of gaining real insight into form. No matter who has thrown a shape to the same superficial measurements, many hundreds of times,

¹ www.rupertspira.com/qessay.aspx?intcontentID=5&intEXID=2

² ראה נספחים - 1

³ Herbert Read, The Meaning of Art (London 1930)

*over a period of years, and has seen the shape change, either voluntarily or involuntarily, will fail to understand it."*⁴

משנתו זו של וויטינג עיצבה את דמותו של דה ואל כקדר, והשפעתה ניכרת מאוד ביצירותיו. כשסיים את לימודיו, נסע בחופשת הקיץ לבקר את דודו איגי אפרוסי (Ignace Ephrussi) בטוקיו, ושם נחשף לראשונה לקרמיקה היפנית ולעושרה. בנסיעתו ביקר ב"תנורים" המפורסמים של יפן – "ביזן" ו"טאמבה" והתמלא השראה. בשנת 1983 עזב דה ואל את הסטודיו של וויטינג, ונרשם ללימודי ספרות אנגלית באוניברסיטת קיימברידג'. דה ואל לא חדל לעבוד בחומר במהלך לימודיו, ומדי יום היה עסק בקדרות, הוא כותב:

*"I wasn't a natural thrower at all. I really had to put the hours in."*⁵

אחד הצעדים החשובים שקדמו את ההתפתחות של דה ואל כאמן, היו ביקוריו בגלריה "Kettle's Yard" בקיימברידג'. הוא מספר על שינוי תפיסתי – ויזואלי אשר תרם לעיצובו כאמן:

*"The idea of words having physical weight to them came through. The visual and aural weight of words... the idea of pots and words having some kind of equivalence to me...kettle's Yard was the visual, spatial embodiment of a concrete poem."*⁶

עם סיום לימודיו, עבר לשפילד (Sheffield) בצפון אנגליה, ושם הקים סטודיו יחד עם חברו הטוב, האמן איאן האנט (Ian Hunt). בשפילד זנח דה ואל את האבנית (Stoneware) והחל לעבוד לראשונה עם פורצלן, דבר שהיה למפנה בדרכו האמנותית. בשנת 1990 זכה במלגת לימודים ביפן, ובמשך שנתיים למד בשעות הבוקר את השפה היפנית, ובשעות הערב התמקצע בעבודה בחומר ולמד את רזי הקרמיקה היפנית. במהלך לימודיו, החל לשחק עם הפורצלן, התוודע לאיכויותיו ולמגבלותיו ואט אט החל לכייר כלי קיבול שונים, קומקומי תה וספלים – כולם בהשראת טקס התה היפני ותורת ה"זן", הוא נזכר:

*"I realized that porcelain didn't have to be an uptight thing!"*⁷

בשנת 1993 אדמונד דה ואל שב ללונדון ונישא לבת זוגו סוזן צ'אנדלר (Susan Chandler). באותה שנה מקים דה ואל את הסטודיו הפרטי שלו ומתחיל למכור את כלי הפורצלן המעוררים עניין בקרב הקהל הלונדוני. התעניינות זו מובילה אותו אל תערוכת היחיד הראשונה שלו בשנת 1995 בחנות "Egg" בסיטי של לונדון.⁸ דה ואל מתאר את קומקומי התה שהציג בחנות:

⁴ www.galeriebesson.co.uk/whiting.html

⁵ Emma Crichton-Miller, *Edmund de Waal*, London: Phaidon Press, 2014

⁶ ראה שם

⁷ ראה שם

⁸ ראה נספחים - 2

*"I tried to work with that by making pots that were very simple and austere and plain but also moved. After I'd made this simple austere pot, I then bushed it with the heel of my hand, or pinched it between my thumb and finger, so that when you pick it up you actually feel the hands that have made it, you feel the movement of the making."*⁹

בשנת 1997 עת נפתחה התערוכה "Bernard Leach: Potter and Artist" במוזיאון ויקטוריה ואלברט בלונדון, מפרסם דה ואל את המונוגרפיה על ליץ', הזוכה לביקורות שנויות במחלוקת.¹⁰

בשנת 2001, אדמונד דה ואל זוכה להכרה כאחד מאמני הקרמיקה המובילים בדורו. הוא זוכה בפרס מטעם "Jerwood Charitable Foundation" ומציג את עבודותיו מהשנים האחרונות כשמוצמד אליהן תג מחיר של לא פחות מ-£18,000, צעד המעורר מחדש את השיח התרבותי בבריטניה בדבר מקומה של הקרמיקה באמנות העכשוויות. מאותה שנה דה ואל מתחיל לקבל שלל הצעות לתערוכות רבות ברחבי בריטניה ובאירופה:

- 2002 - Porcelain Room. Geffrye Museum, London¹¹
- 2004 - Porcelain Room. Kunstindustrimuseet, Copenhagen¹²
- 2005 - Arcanum: mapping 18th century European porcelain, National Museums and Galleries of Wales, Cardiff¹³
- 2006 - Vessel, perhaps. Millgate Museum, Newark-on-Trent, Nottinghamshire
- 2007 - Edmund de Waal at Kettle's Yard. Kettle's Yard, Cambridge¹⁴
A Sounding Line. Chatsworth House, Derbyshire¹⁵
- 2009 - Signs & Wonders. Victoria and Albert Museum, London¹⁶
- 2010 - From Zero. Alan Cristea Gallery, London¹⁷
- 2012 - A Thousand Hours. Alan Cristea Gallery, London¹⁸
Edmund de Waal at Waddesdon. Waddesdon Manor, Buckinghamshire¹⁹

---

⁹ ראה שם

¹⁰ ראה נספחים - 3

¹¹ ראה נספחים - 4

¹² ראה שם

¹³ ראה נספחים - 5

¹⁴ ראה נספחים - 6

¹⁵ ראה נספחים - 7

¹⁶ ראה נספחים - 8 א, 8 ב, 8 ג, 8 ד

¹⁷ ראה נספחים - 9 א, 9 ב

¹⁸ ראה נספחים - 10

¹⁹ ראה נספחים - 11

- 2013 - Atemwende. Gagosian Gallery, New York²⁰
- 2014 - During the Night. Kunsthistorisches Museum, Vienna
Atmosphere. Turner Contemporary, Margate, UK

בשנת 2010 יצא לאור ספרו של אדמונד דה ואל "הארנבת עם עיני הענבר" (The Hare with the Amber Eyes).²¹ זיכרונות שכתב לעצמו, הפכו עד מהרה למחקר מעמיק שערך בעקבות משפחתו האבודה – אפרוסי ואוסף פסלוני ה"נצקה" היפנים. הספר היה להצלחה מסחררת. הוא זכה בפרס קוסטה היוקרתי לביוגרפיה הטובה ביותר לשנת 2010. כמו כן קיבל את פרס גלקסי הבריטי לסופר חדש. שה ואל זכה להוקרה עולמית והספר ראה אור בברזיל, קרואטיה, צ'כיה, דנמרק, הולנד, הונגריה, יפן, נורווגיה, פולין, פורטוגל, רוסיה, ספרד, שוודיה, ארצות הברית, צרפת, גרמניה ואיטליה. הביקורות גמרו עליו את ההלל: "החן והצניעות של הכתיבה עומדים כמעט בסתירה לרוחב היריעה של הסיפור. פרוסט, קלימט, אמנות יפאנית, רילקה, וינה, פאריס, אודסה. דה ואל העניק לנו את שיעור ההיסטוריה הקסום ביותר שאפשר להעלות על הדעת", נכתב ב"ניו יורקר".²²

לרוב, עבודות הקרמיקה של אדמונד דה ואל בשנים האחרונות מורכבות מריבוי פרטים בחלל. עבודותיו מורכבות מאין-ספור צילינדרים בגדלים ובגבהים שונים העשויים פורצלן בעבודת אובניים, מזוגים בגווני הנעים בין לבן, צהבהב וירקרק, לאפור ושחור. ייחודיותם בפשטותם ובעיוותים צורניים מופשטים. לפעמים הם אף מסומנים בחותמת אדומה או זהובה.

מהתבוננות בעבודותיו של דה ואל עולה שאלת ההצבה של האובייקטים במרחב והשלכותיו של האפקט הויזואלי שנוצר. במילים אחרות, הקומפוזיציה של האובייקטים בחלל על רבדיה השונים – חזותית ורעיונית. בעבודתי זו אתייחס לקומפוזיציה של האובייקטים הקרמים בכמה מעבודותיו של דה ואל במרחב הביתי, במרחב המוזיאון ובמרחב הציבורי (ברחוב).

במרחב הביתי :

- A line around a shadow, 2005, Blackwell House
- A Sounding Line, 2006-07, Chatsworth House
- On the Properties of Fire, 2012, Waddesdon Manor
- A Reading Silence, 2006, Kettle's Yard

במרחב המוזיאון :

- Signs & Wonders, 2009, Victoria and Albert Museum

²⁰ ראה נספחים - 12

²¹ ראה נספחים - 13

²² <http://www.haaretz.co.il/gallery/literature/1.1643722>

במרחב הציבורי :

- A Local History, 2012, Alison Richard Building, University of Cambridge

בעבודתי זו אנסה להתחקות אחר בחירותיו של האמן, מקורות ההשראה, המורכבויות השונות וההשפעות האמנותיות והעיצוביות.

קומפוזיציה ודיאלוג במרחב

מתחילת שונות האלפיים, החל אדמונד דה ואל להציג את עבודותיו במרחבים שונים, פרטיים וציבוריים. התכתבות עם מבנים ארכיטקטוניים ועם סיפורים מהעבר מהווה אלמנט מרכזי בעבודותיו, וזו משפיעה במישרין על הקומפוזיציה של הפרטים בחלל.

המרחב הביתי

מקדמת דנא נקשרה הקדרות למרחב הביתי והלוקאלי – כלי האוכל וכלי הקיבול השונים היו כולם מבית היוצר המקומי ואף היו אופייניים לכפר או לאזור. או כמו שתיארה האוצרת אמי דיקסון (Amy Dickson) בדבריה:

"Traditionally, the ceramic vessel is an object that is of the private sphere of everyday domestic life..."²³

דה ואל התנסה לא מעט פעמים בהצגת עבודותיו במרחבים ביתיים. בשנת 2005, הציג דה ואל את עבודתו "A line around a shadow"²⁴ ב"Blackwell House" שנמצא בקמבריה בצפון האי הבריטי. הבית שנבנה בשנת 1902 ועוצב בסגנון המאה ה-19, מציע כיום מרחבי תצוגה הפתוחים לקהל הרחב. היה זה אתגר לדה ואל להציב את עבודותיו תוך התכתבות אחרת עם מרחבים ביתיים שונים – חדרי שינה, חדרי אירוח, חדרי רחצה ומטבח. כמו כן, הריהוט האנגלי ה"כבד" והמעוטר בחדרים השפיעו על עיצובם של הכלים, אותם ייצר במיוחד לתערוכה. דה ואל החליט דווקא על קו נקי ומאופק ועל צורה מוארכת וצרה. את הצילינדרים הללו זיגג במגוון רחב של זיגוגים לבנים, על מנת שהללו יטילו את צילם האצילי בשעות הצהריים, עת השמש מאירה מבעד החלונות הגדולים של החדרים. את בחירותיו נימק:

"This was a working, of responding to building in such a way to articulate it, converse with it, reveal a different history of interrogate a forgotten past has become an intensely pleasurable path for me."²⁵

בשנת 2006 הוזמן דה ואל על ידי הדוכס מדוונשייר (Devonshire) להתקין תצוגה מעבודותיו ב"Chatsworth House", אחוזה מהמאה ה-16 בדרכשייר (Derbyshire). לדוכס ואשתו אוסף אמנות רחב ומגוון בביתם העתיק והם בעלי עניין רב באמנות עכשווית – מיצירות אמנות של הבארוק האיטלקי, דרך כלי פורצלן סיניים ויפניים, עד לאמנות הצרפתית המודרנית. דה ואל התקשה למצוא את הדרך להציב את עבודותיו, תוך התכתבות עם כלי הפורצלן העתיקים

²³ Laura Gray, 'Museums and the Interstices of Domestic Life' www.interpretingceramics.com/issue013/articles/03.htm

²⁴ ראה נספחים - 14

²⁵ Emma Crichton-Miller, *Edmund de Waal*, London: Phaidon Press, 2014

הקיימים במרחב. את הקולקציה החדשה שלו "A Sounding Line"²⁶ החליט דה ואל למקם במסדרון המוביל לחדר התפילה, כך שמעבר האורחים במסדרון ישווה לכדים דינאמיות. את הכדים הציב מעל שני תנורי העצים לאורכו של המסדרון, במקום גבוהה ונישא כפעמונים המצלצלים בקצב מסוים. דה ואל ניסה להעביר מסר היסטורי - עכשווי בקומפוזיציה שבנה וכך הוא מסכם אותה:

*"And since the layout of the house is currently intended to enable visitors to chart the history of collecting within the family, the pots in this corridor, running from main house to the chapel, seem to sound out a passage between the ceramic of the past, which they remember poignantly, and the ceramic of the future which they foretell. They look both opulent and humble, simple forms clad in richly glowing glazes."*²⁷

לאחר צאתו לאור של הספר "הארנבת עם עיני הענבר", זכה דה ואל בשנת 2012 למחווה מרגשת ממקור לא צפוי. מזה שלושים שנה רכש סר ג'ייקוב רוטשילד (Jacob Rothschild) מעבודותיו של דה ואל לאוספו הפרטי בארמון וודיסדון (Château Waddesdon) שבבאקינגהמשייר (Buckinghamshire). אחרי שהתוודע לקשר המשפחתי בין ה"רוטשילדים" למשפחת "אפרוסי" העולה מהביוגרפיה שכתב דה ואל, הזמין אותו להציג בארמון המפואר. עיצוב הפנים הצרפתי העשיר שמאפיין את הארמון, רחוק מאוד מהפשטות והמינימליזם שמאפיינים את הכלים של דה ואל. אף על פי כן הייתה זו הזדמנות חוזרת עבור דה ואל להתנסות בקומפוזיציה בחלל ביתי ייחודי תוך התכתבות ישירה עם הריהוט הצרפתי המעודן, יצירות המופת התלויות על הקירות, כלי הפורצלן הצרפתי "סֶוֹרֶה" (sèvres) והשטיחים היוקרתיים של "Savonnerie". דה ואל החליט הפעם להתכתב עם הסביבה בצניעות ובנימוס – הוא אחסן את הכלים בוטריות קטנות עם מסגרות שחורות המסמנות את הפרדה בין הסגנונות השונים אך גם את הדיאלוג ביניהם. את הוטריות "החביא" במקומות שונים, כך שהללו "צצות" במרחב השופע והעשיר. כך למשל, בחלל האח "נחבאת" עבודתו "On the Properties of Fire"²⁸ ויטרינה האוצרת בתוכה עשרות כלים מינימליסטים בצורתם ומונוכרומאטיים בצבעוניותם. קומפוזיציה מחושבת, מאוזנת ומפתיעה.

קומפוזיציה אחרת ומרתקת נערכה בחלל הביתי של הגלריה "kettle's Yard" בקיימברידג'. בשנת 2006 הוזמן דה ואל לגלריה, הפעם כמציג, וכך תיאר את רשמיו מהמקום:

"Kettle's Yard is an Extraordinary Series of unfolding spaces; there is not just one threshold but a series of thresholds throughout the building. Although part of it was built by a modernist architect, it is absolutely not the Barcelona Pavilion – it isn't a

²⁶ ראה נספחים - 7

Emma Crichton-Miller, *Edmund de Waal*, London: Phaidon Press, 2014²⁷

²⁸ ראה נספחים - 11

single authoritative space where one person own sightlines, it's a journey through a very complicated space."²⁹

ב"Kettle's Yard" הציג דה ואל שלוש יצירות. "A Reading Silence"³⁰ היא דוגמא לקומפוזיציה מעניינת תוך התכתבות רעיונית עם דבריו של דה ואל על כדים ועל מילים. כלי הפורצלן הזקופים החליפו את מקומם של הספרים בספרייה. עבודה אחרת שהציג בכניסה לגלריה הייתה "A Change in the Weather"³¹, מיצג של 365 כלים, מעוותים בצורתם, בזיגוגים מתחלפים. מדפים מינימליסטים תעשייתיים, שעליהם הוצבו הצילינדרים הבלתי יציבים, הזכירו למבקרים הנכנסים למבנה את מזג האוויר האנגלי השורר בחוץ. יצירה נוספת שהוצגה הייתה "Predella"³² הבולטת בקומפוזיציה המוזיקלית שלה. אוסף של צילינדרים בזיגוגים מגוונים: מזהבה עד חומים בהירים, המייצגים בעבודותיו של דה ואל את הקצב, הדפוס החוזר, החריזה והחזרה על האלמנטים השונים.

מרחב המוזיאון

בשנת 2008 לאחר שיפוץ מאסיבי וחידוש של האגף לקרמיקה במוזיאון ויקטוריה ואלברט בלונדון, אדמונד דה ואל הוזמן על די האוצר אלון גרייבס (Alun Graves) להציג בחלל המחודש של הגלריה. דה ואל החל את הפרויקט תוך חשיבה רחבה ומקיפה ושאלה השראה מהמוצגים הקבועים בגלריה: מקרמיקה מתקופת יוון ורומא, דרך הפורצלן הסיני והיפני ועד הקרמיקה המודרנית של ברנרד ליץ'. הוא יצר קולקציה של 425 כלי קיבול שונים מפורצלן בעבודת אובניים שזוגו בספקטרום של זיגוגים לבנים. בהתחשב במבנה הארכיטקטוני ובמימדי העבודה הרצויים, תר דה ואל אחר מיקום אידיאלי להצבת עבודותיו בחלל המוזיאון ואף נעזר בשרטוטים של המבנה. לבסוף התמקד בכיפת המבנה:

"I picked up a red pen and drew a ring around the dome. Here, went scribble, this is where I want to work. It began with the combination of a gesture of a pen and the plan of this austere bit of Edwardian architecture. There are ceramics in the wall and floors in the V&A. Why not in the dome, too?"³³

דה ואל רצה להציב את 425 הכלים על מדף מתכתי תלוי בצבע אדום. הקומפוזיציה השאפתנית של דה ואל לא עמדה בדרכו, על אף המורכבות הרבה בתליית המדף שקוטרו הגיע ל-12 מטרים.

Emma Crichton-Miller, *Edmund de Waal*, London: Phaidon Press, 2014 ²⁹

ראה נספחים - 6 ³⁰

ראה נספחים - 15 ³¹

ראה נספחים - 16 ³²

Edmund de Waal, *Edmund de Waal*, London: Phaidon Press, 2014 ³³

כל כלי נחתם בלוגו של מוזיאון ויקטוריה ואלברט, בשמו של דה ואל וכן בשמה של היצירה
שזכתה לכינוי "Signs & Wonders".³⁴

כשיצירתו של דה ואל "מרחפת" ברום הכיפה, נוצרת צורה עגולה שאין לה התחלה ואין לה סוף.
צורה זו מדמה את התובנה של דה ואל אודות המושג "מעגליות". מושג השייך למסורת רבת שנים
של עבודה על גלגל והמחזוריות הקשורה בה. כפי שכתב ראש המחלקה ללימוד ולמחקר של
מוזיאון ויקטוריה ואלברט:

*"Instead of a slice of space and time, we are presented with an image of
uninterrupted flow."*³⁵

הוצאתם של הכלים אל מחוץ לוויטרינה המסורתית המגנה עליהם מכל פגע ונזק, מהווה אקט
פרובוקטיבי בעל פוטנציאל הרסני. למרות זאת, נראה שדווקא מיקומו של המדף המכיל את כלי
הפורצלן ברום הכיפה, הינו בבחינת "לראותם בלבד". ייתכן גם שזו אסוציאציה לאחסון של
חפצים בלתי רצויים בעליית הגג.

קומפוזיציה ייחודית זו מציבה את היצירה במיקום לא שגרתי במוזיאון, המקשרת את חלקיו
השונים לאגף הקרמיקה – בכל מבט למעלה היא תהיה שם, בולטת באודם שלה ובמאות כלי
הפורצלן הצחורים. דה ואל מסכם:

*"Sings & Wonders is not an attic space, not yet a storeroom, but it is another
collection. Another to add to this collection of all collections."*³⁶

---

³⁴ ראה נספחים - 8 א, 8 ב, 8 ג, 8 ד

³⁵ Emma Crichton-Miller, *Edmund de Waal*, London: Phaidon Press, 2014

³⁶ Edmund de Waal, *Edmund de Waal*, London: Phaidon Press, 2014

דה ואל ממשך במחקרו ובקומפוזיציה של עבודותיו בחלל. הוא מנצל כל הזדמנות לשאול שאלות חדשות, למצוא דרכים חדשות לביטוי מחשבות המבשילות בו במהלך חייו הבוגרים. במיצג הציבורי באוניברסיטת קיימברידג' "A Local History"³⁷, הוא משקיע שלוש ויטרינות במדרכות, מחוץ ל"Alison Richard Building" ומציב בתוכן כלי פורצלן בסגנונות שונים – פורצלן סיני משושלת מינג, פורצלן צרפתי וקדרות בריטית טיפוסית מסטפורדשייר. דה ואל אף שילב בוויטרינות השקועות שברים של כלים ירקרקים שיצר בעבר. לדבריו:

*"The dishes are taken from moulds that we made from a Chinese Ming dynasty dish, a plate from the French Sèvres porcelain factory, and a Staffordshire serving dish. These tree dishes are iconic in form: they exemplify porcelain from tree of the greatest places where it has been manufactured over the last thousand years... Far from unloved collections of shards however, here even the fragments are carefully stored in neat boxes - you are moved by the tenderness of those curator for these discarded, unconsidered things."*³⁸

הויטרינות השקועות מתעוררות לחיים בכל פעם שאיש עובר מעליהן. הן משדרות צניעות מאוזנת לצד נוכחות מופגנת. הן אוצרות בתוכן מכמנים היסטוריים, אוספים יקרים ובמקביל מייצגות באופן סימבולי את המקור של החומר והפורצלן – באדמה בה הן שקועות.

---

³⁷ ראה נספחים- 17

³⁸ Emma Crichton-Miller, *Edmund de Waal*, London: Phaidon Press, 2014

סיכום

אחד מהסברים המפורסמים לשאלה מהו כד, מופיע בספרו של פיליפ ראוסון (Philip Rawson) "Ceramics":

"A pot thus 'contains' both the reality of materials and process, and the inner realities of man's sense of identity in relation to his own world of meaning".³⁹

לא בכדי התפרסמו עבודותיו של הקדר אדמונד דה ואל. הן משקפות את הערכים המסורתיים עליהם התחנך, תוך חדשנות, צניעות והתכתבות עם העבר. בכתיבתי זו ניסתי להתחקות אחר ההתמודדות של דה ואל, כאמן קרמי עכשווי, עם מרחבי תצוגה משתנים והקומפוזיציה של הפרטים בחלל. עבודותיו מאופיינות בפשוטות צורנית ובאיפוק צבעוני, ולא פעם נראות מעוותות ובלתי יציבות. לקומפוזיציה השפעה מכרעת על נוכחותם, יציבותם ועל הדיאלוג שהן מקיימות עם הסביבה.

במרחב הביתי עבודותיו מקיימות דיאלוג פורה עם עיצוב הפנים והריהוט. מיקום העבודות בחלל נעשה תוך התחשבות בתאורה הטבעית בחלל ובדינאמיות המתהווה בתוכו. ואילו במרחב המוזיאון ובמרחב הציבורי בולט דווקא דיאלוג היסטורי – תרבותי המבוסס ברובו על ערכי המורשת הקרמית הבריטית. דה ואל מנסה לשוות לעבודותיו במרחבים אלה נופח "על-זמני", בעזרת קומפוזיציה בלתי שגרתית, המותירה לא פעם את עבודותיו במרחב ה"שאלה".

בראיון שערך העיתונאי ג'ון טוסה (John Tusa) עם דה ואל ברשת BBC, הועלו תובנות אישיות של דה ואל בהקשר לצורה במרחב והתמורות שהיא עוברת:

"You could descend into spaces, or get trapped in spaces, and then come out again into completely different volumes. And that sense of how spaces can change atmosphere and spaces can change your emotions, seemed to me something that was very interesting. And I supposed that is something that does connect to pots quite directly."⁴⁰

לאחר פרסום ספרו "הארנבת עם עיני הענבר" והצלחה המסחררת לה זכה, ועם תערוכות יחיד ברחבי הממלכה המאוחדת, באירופה ובארצות הברית, דה ואל ממקם עצמו כאחד מהקדרים (הוא מקפיד לשמר את התואר הצנוע) המובילים בדורו באמנות הקרמיקה העכשווית המתהווה בבריטניה.

³⁹ ראה שם

⁴⁰ The John Tusa Interviews: Edmund de Waal. BBC Radio Three, first broadcast 10/10/2004

ביבליוגרפיה

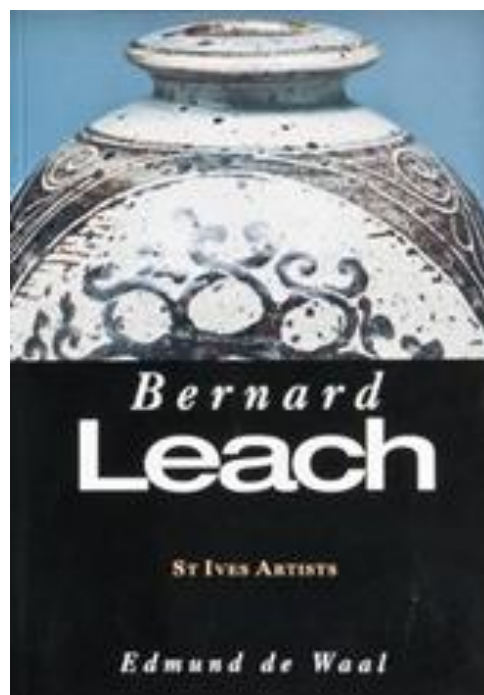
- A S Byatt, Peter Carey, Emma Crichton-Miller, Toby Glanville, Alexandra Munroe, Deborah Saunt, Coln Toibín, Edmund de Waal. ***Edmund De Waal***, London: Phaidon Press, 2014
- Victoria and Albert Museum. ***Signs & Wonders, Edmund de Waal at the V&A ceramics Galleries***. London: V&A Publishing, 2009
- Edmund de Waal. *The Hare with the Amber Eyes, A Hidden Inheritance*, London: Vintage Book, 2010

/ 2

/ 3

© Copyright National Museums & Galleries of Wales / Robert Teed

/ א 9

/ ב 9

